

**“REASÜRANS SÖZLEŞMELERİNE İLİŞKİN İLKELER” (PRINCIPLES OF
REINSURANCE CONTRACTS – (PRICL)) ÇERÇEVESİNDE SİGORTA
ŞİRKETİNİN (REINSURED) SÖZLEŞME ÖNCESİ BEYAN
YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜN DEĞERLENDİRİLMESİ**

*EVALUATION OF THE PRE-CONTRACTUAL DECLARATION OBLIGATION OF THE INSURANCE
COMPANY (REINSURED) WITHIN THE CONTEXT OF “THE PRINCIPLES OF REINSURANCE
CONTRACT LAW – (PRICL)”*

Hakemli Makale

Semih Sırrı ÖZDEMİR*

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	263
I. TÜRK HUKUKUNDA REASÜRANS KAVRAMI VE SİGORTA SÖZLEŞMELERİ AÇISINDAN ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	264
A. Reasürans Kavramı.....	264
B. Sigorta Sözleşmesi ve Reasürans İlişkisi.....	266
II. “REASÜRANS SÖZLEŞMESİNE İLİŞKİN İLKELER” VE OLUŞTURULMA GEREKÇELERİ	
A. Hazırlanma Süreci.....	268
B. Dayandığı Gerekçeler ve Uygulama Açısından Olası Etkileri.....	269
III. “REASÜRANS SÖZLEŞMELERİNE İLİŞKİN İLKELER” AÇISINDAN SİGORTA ŞİRKETİNİN SÖZLEŞME ÖNCESİ BEYAN YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜN KAPSAM VE SINIRLARI...	271
A. Sözleşme Öncesi Beyan Yükümlülüğüne Dair Kurallar	271
B. Beyan Yükümlülüğü Çerçevesinde “Üstlenilen Risklere İlişkin Bilgi” ve “Bilgi Sahibi Olma” Kavramlarının Kapsamı.....	272
C. Düzenlemenin Türk Hukuku ile Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi	274

DOI: 10.32957/hacettepehdf.1083429

Makalenin Geliş Tarihi: 07.03.2022

Makalenin Kabul Tarihi: 02.08.2022

* Dr. Öğretim Üyesi, Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı.

E-posta: semihozdemir@hacettepe.edu.tr

ORCID: 0000-0003-0467-1517

Bu makale Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Araştırma ve Yayın Etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

SONUÇ	276
KAYNAKÇA.....	278

ÖZ

Reasürans sözleşmesini akdeden tarafların genellikle farklı ülkelerden olması, bu sözleşmelere ilişkin uyumsuzlukların çözümünde ulusal hukuk sistemlerinden kaynaklanan belirsizliklere neden olabilmektedir. “Reasürans Sözleşmelerine İlişkin İlkeler” (PRICL), ulusal hukuk sistemlerinden bağımsız ve uygulama açısından öngörülebilirlik taşıyıcı nitelikte bir kurallar dizini oluşturmayı amaçlamaktadır. Uluslararası bir anlaşma vasfında olmayan bu kuralların belirli bir sözleşmeye uygulanabilmesi için sözleşme taraflarının bu konuda ortak iradesinin bulunması zaruridir.

Sözleşme öncesi beyan yükümlülüğü sigorta sözleşmesi yönünden olduğu kadar, reasürans sözleşmeleri açısından da önem taşımaktadır. Uygulamada, her iki sözleşme arasında karşılaşılabilecek farklılıkların önüne geçilmesi için belirli sözleşme şartları (klozlar) kullanılmakla birlikte, bunların ulusal hukuk sistemleri açısından yorumlanmasında belirsizliklerle karşılaşabilmektedir. Çalışmanın amacı, anılan kuralların hazırlanma gerekçelerinin, niteliğinin, sözleşme öncesi beyan yükümlülüğü açısından yer verdiği hükümlerin ve bunların 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile arasındaki farkların değerlendirilmesidir.

Anahtar Sözcükler: Reasürans, Reasürans Sözleşmelerine İlişkin İlkeler, Sözleşme Öncesi Beyan Yükümlülüğü, Sigorta, Reasürans.

ABSTRACT

The fact that the parties concluding reinsurance contracts are generally from different countries might cause uncertainties arising from national legal systems in the process of dispute resolution. “The Principles of Reinsurance Contract Law” (PRICL) aims to establish a set of rules that are independent of national legal systems and predictable in terms of application. For the application of this set of rules, that are not an international agreement, parties’ common will is required.

The pre-contractual declaration obligation is substantial for reinsurance contracts as it is for insurance contracts. In practice, although certain clauses are used to avoid the dissimilarities that might be encountered between these two contracts, uncertainties might be experienced in their interpretation per national legal systems. The aim of this study is to evaluate the reasons for the preparation of the aforementioned rules, their nature, concerning provisions in terms of pre-contractual declaration obligation and the differences between them and the Turkish Commercial Code No. 6102.

Keywords: Reinsurance, The Principles of Reinsurance Contract Law, Pre-Contractual Declaration Obligation, Insurance, Reinsurance.

GİRİŞ

Sigorta şirketlerinin taşıdıkları riskleri paylaşdırmak amacıyla, diğler ülkelerde yerleşik reasürans şirketleriyle sözleşme akdetmeleri uygulamada sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Anılan durum, olası uyuşmazlıkların çözümünde farklı ülke hukuk kurallarının tatbikine neden olabilmektedir. Bu ihtimalden kaynaklanabilecek sorunların önüne geçilmesi amacıyla, uygulanacak hukukun önceden kararlaştırılması ve uyuşmazlığın tahkim yolu ile çözümleneceğinin belirlenmesi mümkündür. Ancak, reasürans uygulamasına yönelik detaylı düzenleme barındırmayan ve yeterli yargı tecrübesi bulunmayan hukuk sistemleri açısından, sözleşme hükümlerinin ve tarafların sözleşmeden doğan yükümlülüklerinin ne şekilde yorumlanacağı belirsizlik taşımaktadır.

Reasürans Sözleşmelerine İlişkin İlkeler (İlkeler), anılan belirsizliğin mümkün olduğu ölçüde önüne geçilebilmesi ve reasürans sözleşmelerine ilişkin olarak, kapsamlı bir kurallar bütünü oluşturulması gayesi ile hareket eden bir çalışma grubu tarafından hazırlanmaktadır. İlkeler'in beş başlığı hâlihazırda tamamlanmış olup, kalan dört başlığının ise 2023 yılına kadar sonuçlandırılması hedeflenmektedir. İlkeler uluslararası bir anlaşma niteliğinde değildir ve bu nedenle de, ilkelerin uygulanması için sözleşme taraflarının bu yöndeki ortak iradesi aranmaktadır.

Reasürans sözleşmeleri, sigortacı ve reasürans şirketi arasında akdedilmekle birlikte; sözleşme öncesi beyan yükümlülüğünün değerlendirilmesinde, sigorta ettiren tarafından sigortacıya sunulan bilgiler de önem taşımaktadır. Uygulamada, anılan durumdan kaynaklanabilecek sorunların önüne, sözleşmede belirli klozlara yer verilmesi ile geçilmeye çalışılsa da, tatbik edilecek hukuk açısından bunun kesin bir çözüm sağlamaması ihtimali her zaman için mevcuttur. İlkeler'de sözleşme öncesi beyan yükümlülüğüne dair yer verilen hükümler, bu yöndeki belirsizliğin azaltılmasına katkı sağlayabilir.

Çalışmada, ilk bölüm Türk hukukunda reasürans kavramının ve sigorta sözleşmeleri açısından etkilerinin değerlendirilmesine; ikinci bölüm, İlkeler'in hazırlanma sürecinin, dayandığı gerekçelerin ve uygulama açısından olası etkilerinin incelenmesine; üçüncü bölüm ise, sözleşme öncesi beyan yükümlülüğüne dair İlkeler'deki kuralların, "ilgili bilgi" ve "bilgi sahibi olma" kavramlarının ve Türk Ticaret

Kanunu'nun (TTK) ilgili hükümlerinin karşılaştırmalı olarak tetkik edilmesine ayrılmıştır.

I. TÜRK HUKUKUNDA REASÜRANS KAVRAMI VE SİGORTA SÖZLEŞMELERİ AÇISINDAN ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. Reasürans Kavramı

Reasürans, sigorta şirketlerinin¹ taşıdıkları risklerin ulusal ya da uluslararası reasürans şirketlerine devredilmesi, bu sayede üstlenebilecekleri toplam risk kapasitesinin yükseltilmesi, şirket mali dengesinin korunması ve finansal gücünün artırılması amacını taşımaktadır². Türk Ticaret Kanunu m. 1403'te reasürans, sigortacının sigorta ettiği menfaati tekrar sigorta ettirmesi olarak açıklanmaktadır. Reasürans işlemi ile sigortacı, tarafı olduğu sigorta sözleşmelerinden doğabilecek tazminat ödeme yükümlülüğüne ilişkin risklerin belirli bir kısmını, reasürans şirketleri ile yaptığı sözleşmeler vasıtasıyla devretmektedir³.

Belirtilen yapısı ile reasürans, sigorta şirketlerinin belirli bir riskliliği aşan sigorta sözleşmelerine taraf olmaktan kaçınmalarının ve bu nedenle primleri yükseltmelerinin önüne geçerek, üstlendikleri riskleri yönetmelerine katkı sağlamaktadır⁴. Bu sayede sigorta şirketleri, aynı anda çok sayıda tazmin talebine neden olabilecek deprem ve benzeri rizikoların gerçekleşmesinden kaynaklanabilecek mali yüklere karşı finansal

¹ Reasürans sözleşmesinin işlemine taraf olan sigorta şirketi, riski reasürans şirketi üzerinde bırakması ile bağlantılı olarak, uygulamada sedan şirket (*ceding company*) olarak da anılmaktadır, (ÜNAN, Samim, **Türk Ticaret Kanunu Şerhi – Altıncı Kitap – Sigorta Hukuku**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016, s. 170; CORCORAN, Charles, “Reinsurance Litigation: A Primer”, **Western New England Law Review**, Yıl: 1994, Cilt: 16, Sayı: 1, s. 41).

² Bu konuda bkz. WANG, Wallace, **Reinsurance Regulation: A Contemporary and Comparative Study**, Kluwer Law International, Birleşik Krallık, 2003, s. 1-2. Tarihi gelişimi hakkında bkz. BOLAND, Carol, **Reinsurance: London Market Practice**, Taylor & Francis, Milton, 1996, s. 2.

³ Bunun bir risk transferi işlemi olarak değerlendirilmesi mümkündür, (ABROMOVSKY, Aviva, “Reinsurance: The Silent Regulator”, **Connecticut Insurance Law Journal**, Yıl: 2008-2009, Cilt: 15, Sayı: 2, s. 350).

⁴ SCHEVCHENKO, Lyubov / IVANOVA, Svetlana / GRUDTSINA, Ludmila, “The Legal Nature of the Reinsurance Contract”, **International Journal of Civil Engineering and Technology**, Yıl: 2019, Cilt: 10, Sayı: 2, s. 1605.

dayanıklılıklarını koruyabilmektedir⁵. Risk devir imkânının, bazı sigorta şirketlerinin, risk unsurlarını tetkik için yeterli uzmanlıklarının bulunmadığı rizikoları da kapsayan sözleşmeler yapmasına sebep olduğu eleştirisi getirilmekte; belirtilen rizikoların gerçekleşmesi durumunda, reasürans ve sigorta şirketleri arasında tazmin talebinin değerlendirilmesine ilişkin uyuşmazlıkların meydana gelebileceği belirtilmektedir⁶.

Reasürans sözleşmeleri, ihtiyari (*facultative*) ve trete (*treaty*) olmak üzere iki ana başlıkta incelenmektedir⁷. İhtiyari reasüransta, sigorta şirketinin bu işlemi belirli bir riski esas alarak gerçekleştirmek istemesi söz konusudur ve reasürans şirketinin bu işleme taraf olmayı kabul etmemesi mümkündür⁸. Trete reasürans ise, sigorta şirketinin taraf olduğu çok sayıda sigorta sözleşmesi için yapılmaktadır⁹. Sözleşme, sigorta bedelinin yalnızca bir kısmını karşılamak üzere de yapılabilir¹⁰. Sözleşme taraflarının somut olay özelinde değişebilen gereksinimleri nedeniyle, reasürans sözleşmelerinde taraflara ilişkin menfaatlerin karşılıklı olarak değerlendirilmesi ile sıklıkla karşılaşıldığı belirtilmektedir¹¹. Bu nedenle, uygulamadaki sözleşmeler arasında yükümlülükler, himaye kapsamı ve azami himaye bedeli gibi başlıklar yönünden farklılıkların gözlemlenmesi mümkündür.

⁵ CARTER, Robert, **Reinsurance**, Springer, Birleşik Krallık, 1983, s. 7.

⁶ JERICH0, Eugene, “Insurance and Reinsurance Disputes”, **Defense Counsel Journal**, Yıl: 1988, Cilt: 55, Sayı: 3, s. 289.

⁷ HOFFMAN, William, “Facultative Reinsurance Contract Formation, Documentation and Integration”, **Tort Trial & Insurance Practice Law Journal**, Yıl: 2003, Cilt: 38, Sayı: 3, s. 768. Reasürans sözleşmelerine ilişkin genel tasnif esasları hakkında bkz. NOUSSIA, Kyriaki, **Reinsurance Arbitrations**, Springer, Heidelberg, 2013, s. 3-5.

⁸ MASON, Richard / PFEIFER, James, “A Closer Look at Facultative Insurance”, **Tort & Insurance Law Journal**, Yıl: 1996, Cilt: 31, Sayı: 3, s. 641.

⁹ STEMPEL, Jeffrey / KNUTSEN, Swisher/PETER, Erik, **Principles of Insurance Law**, Carolina Academic Press, San Francisco, 2011, s. 1180.

¹⁰ ABRAHAM, Kenneth / SCHWARCZ, Daniel, **Insurance Law and Regulation**, Foundation Press, St. Paul, 2015, s. 728.

¹¹ Bu konuda bkz. THOMAS, Steven, “Utmost Good Faith in Reinsurance: A Tradition in Need of Adjustment”, **Duke Law Journal**, Yıl: 1992, Cilt: 41, Sayı: 6, s. 1550.

B. Sigorta Sözleşmesi ve Reasürans İlişkisi

Türk hukuku açısından reasürans işlemi, sigortacının sigorta ettirene karşı borç ve yükümlülüklerini ortadan kaldırmamaktadır (TTK m. 1403). Sigorta ettiren açısından ise, reasürans şirketine başvuruda bulunma imkânı sağlamamaktadır¹². Anılan yönleri ile reasürans sözleşmesi, sigortacı ve reasürans şirketi arasında sonuç doğuran bir nitelik taşımaktadır. Bununla birlikte, reasürans işlemine konu edilen sigorta sözleşmeleri, taraflar arasındaki reasürans sözleşmesinden doğan talepler ve buna ilişkin yükümlülükler açısından önemini korumaya devam etmektedir. Sigorta ettiren tarafından sağlanan bilgiler çerçevesinde sigorta sözleşmesine taraf olan ve sonrasında da, buna ilişkin reasürans işlemi gerçekleştirilen sigorta şirketinin durumu, buna örnek olarak verilebilir.

Türk hukukunda Milli Reasürans Türk Anonim Şirketi'ne sağlanan reasürans tekeli, 2001/3480 sayılı Bakanlar Kurulu kararında yer verilen, Sigortacılıkta Yurt İçi Reasürans Havuzu Sistemine İlişkin Karar m. 6'daki 1.1.2001 ile 31.12.2006 tarihleri arasındaki beş yıllık tekel süresinin dolması ve bu hususta başka düzenleme yapılmaması nedeniyle kaldırılmıştır¹³. Bu düzenleme sonrasında, Türkiye'de yerleşik sigorta şirketlerinin yabancı ülkelerdeki şirketlerle de yoğun bir şekilde reasürans işlemi yaptıkları tespit edilebilmektedir¹⁴.

Reasürans sözleşmesi ile temin edilen, sigortacının tarafı olduğu sigorta sözleşmesi çerçevesinde gerçekleşen riziko nedeniyle, sigorta ettirene ödeyeceği tazminattır¹⁵. Sigorta sözleşmesinden bağımsız bir nitelik taşıyan reasürans sözleşmesinde, taraflar

¹² “...İstinaf mahkemesince yapılan yargılama neticesinde, davalının sigorta sözleşmesinin tarafı olmadığı, sigortacının dava dışı Ak Sigorta A.Ş. olduğu, davacının reasüröre doğrudan başvuru hakkı bulunmadığı, bu durumda davanın pasif husumet yokluğu nedeniyle reddi gerektiği...”, Yargıtay 11. HD., E. 2018/1055 K. 2019/2463 T. 1.4.2019, (Lexpera).

¹³ Türkiye’de reasürans tekelinin tarihsel gelişimi hakkında bkz. AYAN, Ebubekir, “Türkiye Sigortacılık Tarihinde Kamusal Bir Pranga: Reasürans Tekelini Eleştirel Analizi”, **Bahkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Yıl: 2020, Cilt: 23, Sayı: 44, s. 1012-1015.

¹⁴ Örnek olarak Türkiye Sigorta A.Ş. 14 ayrı ülkede yerleşik farklı şirketlerle reasürans işlemi gerçekleştirmiştir, (<https://www.turkiyesigorta.com.tr/katilim-sigortaciligi/sirket-uygulamalari/reasurans-uygulamalari-ve-calisilan-reasurans-sirketleri>, (erişim tarihi 04.11.2021)).

¹⁵ Bu konuda bkz. ÜNAN, 2016, s. 45-46.

sözleşme esaslarını ve sözleşmeye uygulanacak hukuku birlikte kararlaştırırlar¹⁶. Türk sigorta şirketleri açısından reasürans tekelinin kaldırılmış olması nedeniyle, reasürans sözleşmesinin yabancı bir ülke hukukuna tabi olması ihtimali artmıştır.

Reasürans sözleşmesinin sigorta sözleşmesinden bağımsız olması nedeniyle, her iki sözleşmede yer verilen riziko başlıkları ile tarafların hak ve yükümlülüklerinin farklılık taşıması mümkündür. Sigorta ve reasürans şirketlerinin genellikle farklı ülkelerde bulunması sebebiyle, reasürans şirketi (sigortacı ile sigorta ettiren arasındaki sözleşme çerçevesinde) risklerin tespiti ve gerçekleşen rizikoya dair maddi inceleme yürütülmesi hususunda, birçok durumda sigorta şirketi tarafından kendisine aktarılan bilgilerle yetinmek zorunda kalmaktadır¹⁷. Bazı hallerde, gerçekleşen zararın sözleşme kapsamında olup olmadığı veya sözleşme öncesi beyan yükümlülüğünün ihlal edilip edilmediği gibi konularda reasürans şirketinin somut olaya, sigorta şirketinden farklı sonuçlar bağlaması ihtimal dahilindedir. Bu durumda, sigorta sözleşmesi nedeniyle tazminat ödeme borcu doğan sigortacının, reasürans sözleşmesi hükümleri çerçevesinde, reasürans şirketinden tazminat bedelini tahsil edememesi ihtimali meydana gelebilecektir¹⁸. Uygulamada, anılan olasılığın önüne, sözleşmeye konulan klozlar vasıtasıyla geçilmeye çalışılmaktadır. Örneğin, *follow the fortunes* klozu, reasürans şirketinin tazminat ödemesini, (sigortacı ile sigorta ettiren arasındaki) sigorta sözleşmesi hükümleri doğrultusunda yapmasını gerektirmektedir¹⁹. Bu sayede, reasürans şirketinin sigortacının iyi niyet içinde gerçekleştireceği tazminat ödeme kararlarını sorgulamasının önüne geçilebilmekte ve ödemelerde görece bir kesinlik temin edilmektedir²⁰.

¹⁶ LANGHEID, Theo / WANDT, Manfred, **Münchener Kommentar zum Versicherungsvertragsgesetz**, C.H.Beck, Münih, 2017, 110 Rn. 2.

¹⁷ THOMAS, 1992, s. 1556-1557.

¹⁸ A (sigorta ettiren) ile B (sigortacı) arasındaki sigorta sözleşmesinde yer verilen hükümler doğrultusunda A'nın tazminata hak kazanması; ancak, B ile C (reasürans şirketi) arasındaki reasürans sözleşmesi hükümleri açısından, C'nin bedel ödeme yükümlülüğünün doğmadığını iddia etmesi, buna örnek olarak verilebilir.

¹⁹ Anılan kloz hakkında bkz. FEARNHEADF, Ralph, "Follow the Fortunes Clauses in Reinsurance Law – Practical Problems in Ensuring their Effectiveness", **Insurance Law Review**, Yıl: 2012, Cilt: 71, (s. 71 vd).

²⁰ ABRAHAM / SCHWARCZ, 2015, s. 734.

Bununla birlikte, reasürans sözleşmesinin anılan klozları içermemesi veya içermesine rağmen, uygulanacak hukuk itibarıyla kloz ve sözleşme hükümlerinin yorumlanması açısından birbirinden farklılaşan görüşlerle karşılaşılması muhtemeldir. Sigorta ettiren tarafından sözleşme öncesinde gerçekleştirilen beyan yükümlülüğünün, sigortacı tarafından yeterli olarak kabulü ve bunun neticesinde tazminatın ödenmesi; fakat, reasürans şirketinin, sigortacı tarafından kendisine aktarılan bilgileri, beyan yükümlülüğüne aykırı kabul etmesi ve ilgili sözleşme uyarınca tazminat ödemesini gerçekleştirilmemesi, bu kapsamda değerlendirilebilecek bir örnektir. Bu ve benzeri ihtimaller açısından, reasürans sözleşmesine uygulanacak kuralların kapsamlı ve kesin bir şekilde önceden belirlenmesi önem taşımaktadır.

II. “REASÜRANS SÖZLEŞMESİNE İLİŞKİN İLKELER” VE OLUŞTURULMA GEREKÇELERİ

A. Hazırlanma Süreci

Reasürans Sözleşmelerine İlişkin İlkeler (*Principles of Reinsurance Law*) Zürih, Viyana ve Frankfurt Üniversite’lerinden akademisyenler tarafından 2015 yılında başlatılan bir projedir²¹. Mevcut çalışma ve danışma gruplarında, çok sayıda ülkeden akademisyenler ve uzmanlar da yer almaktadır²². 2019 yılı itibarıyla, anılan İlkeler’in “Genel Hükümler”, “Reasürans Şirketi ve Sigorta Şirketinin Yükümlülükleri”, “Yasal Yollar”, “Zarar Tahsisi”, “Zararların Bir Araya Getirilmesi” başlıkları tamamlanmıştır. 2019-2023 yılları arasında ise, kalan dört başlığın tamamlanması amaçlanmaktadır²³. Bu nedenle, İlkeler’in başlıklarının yarısının tamamlandığı, ancak nihai halinin oluşturulmadığı tespit edilebilmektedir.

²¹ https://www.jura.uni-frankfurt.de/93164152/Principles_of_Reinsurance_Contract_Law_PRICL_English_Version, (erişim tarihi 04.11.2021).

²² Bu konuda bkz. Principles of Reinsurance Law (PRICL), https://www.ius.uzh.ch/dam/jcr:c5e36159-2cbc-4686-83ce-1067bc4704a3/PRICL_1.0_2019.pdf, (erişim tarihi 04.11.2021), s. VI-IX.

²³ PRICL, s. 7.

İlkeler, UNIDROIT (*International Institute for the Unification of Private Law*²⁴) tarafından da desteklenmekte ve Enstitü'nün kurumsal web sayfasında ilan edilmektedir²⁵. İlkeler'de, reasürans ilişkisinin temelinde yer alan sözleşme ile bağlantılı olarak, Uluslararası Ticari Sözleşmelere İlişkin UNIDROIT Kuralları'ndan (UPICC)²⁶ da yararlanılmaktadır²⁷.

B. Dayandığı Gerekçeler ve Uygulama Açısından Olası Etkileri

Reasürans işlemlerinin çoğunlukla farklı ülkelerden taraflar arasında gerçekleştirilmesine rağmen, bu alanı düzenleyen uluslararası bir anlaşma bulunmamakta ve ulusal hukuk sistemleri, konuya ilişkin düzenlemeler yönünden genellikle eksiklikler içermektedir²⁸. Reasürans sözleşmelerinde, ulusal hukuk sistemlerinin sigorta alanındaki düzenlemelerine dayanılması²⁹, alana yönelik belirsizliği arttırmaktadır³⁰. Ulusal hukuk sistemlerindeki düzenlemeler ve bunlara dair yargı kararları arasındaki farklılık da³¹, bu doğrultudadır. Hatta anılan hukuk sistemleri arasında, reasürans sözleşmelerinde sıklıkla kullanılan klozların hukuki sonuçları açısından dahi ayrımlar gözlemlenebilmektedir³². Reasürans sözleşmesinden kaynaklı uyumsuzluklara dair geniş bir içtihat birikimi bulunan ulusal hukuk sistemlerinde, belirsizlik nispeten az olsa da; reasürans sözleşmelerinde genellikle sigorta şirketinin yerleşik bulunduğu ülkenin hukuk sisteminin

²⁴ Özel Hukukun Yeknesaklaştırılmasına Yönelik Uluslararası Enstitü. Enstitü hakkında bilgi için bkz. ÇALIŞKAN, Yusuf, "UNIDROIT'nin Özel Hukuka İlişkin Çalışmalarına Genel Bir Bakış", **Public and Private Law Bulletin**, Yıl: 2021, Cilt: 41, Sayı: 2, s. 466-467.

²⁵ Reinsurance Contracts Study L- Formulation of the Principles of Reinsurance Contracts, <https://www.unidroit.org/instruments/reinsurance-contracts/>, (erişim tarihi 04.11.2021).

²⁶ Kurallar için bkz. <https://www.unidroit.org/instruments/commercial-contracts/upicc-model-clauses/>, (erişim tarihi: 04.11.2021).

²⁷ <https://www.unidroit.org/instruments/reinsurance-contracts/>, (erişim tarihi 04.11.2021).

²⁸ BORK, Kevin / WANDT, Manfred: "Der moderne Guidon de la Mer: die Principles of Reinsurance Contract Law (PRICL)", **VersR**, Yıl: 2019, Sayı: 26, s. 1469.

²⁹ PRICL, s. 2.

³⁰ Bu hususta bkz. WILLIAM, Oliver, "Schadensaggregation in der Rückversicherung – die Principles of Reinsurance Contract Law (PRICL) als Mittel zur Schaffung höherer Rechtssicherheit?", **Zeitschrift für die gesamte Versicherungswissenschaft**, Yıl: 2020, Cilt: 109, s. 430-431.

³¹ PRICL, s. 3-4.

³² ÜNAN, Samim, "Reasürans Sözleşmesi Hukuku İlkeleri", **Reasürör**, Temmuz, 2020, s. 5; HEISS, Helmut, "The Principles of Reinsurance Contract Law: An Optional Instrument of Transnational Reinsurance Law", **Uniform Law Review**, Yıl: 2020, Cilt: 25, s. 8-9.

uygulanacağına kararlaştırılması nedeniyle, bu hukuk sisteminin uygulama tecrübesi ile bağlantılı olarak, belirsizlik ihtimali devam etmektedir³³.

Reasürans piyasasında uyuşmazlıkların taraflar arasındaki karşılıklı iletişimle çözülmesi eğiliminin³⁴ giderek azaldığı; bunun yerine, dava yoluna daha sıklıkla başvurulduğu belirtilmektedir³⁵. Bu durumun, uyuşmazlıkların çözümünde karşılaşılabilecek ulusal hukuk sistemleri kaynaklı belirsizliklerin önüne geçilmesi gereksinimini arttırdığı açıktır.

Anılan projenin amacı, daha çok uluslararası anlamda yerleşik örf ve âdete dayanan bu yöndeki uygulama esaslarının, yeniden şekillendirilmesi ve bunların, bütünlük taşıyan bir metne dönüştürülmesidir³⁶. İlkeler an itibarıyla, mutabık ülkelerce imzalanan ve bu ülkelerde yerleşik reasürans ya da sigorta şirketlerinin uymasının zorunlu kılındığı bir uluslararası anlaşma metni değildir. Tarafların sözleşmelerinde bu ilkeleri esas alması ve/veya sözleşmeden doğan uyuşmazlıkların bu İlkeler çerçevesinde çözüleceğini ayrıca kararlaştırması gerekmektedir. Sözleşmede bir tahkim şartına³⁷ yer verilmesi ya da uyuşmazlık meydana geldikten sonra, tarafların bu yönde anlaşmaları, buna örnek verilebilir. Belirtilen nedenlerle, İlkeler bu yönde iradesi bulunmayan taraflar açısından bağlayıcılığı bulunmayan, ihtiyari bir kurallar bütünüdür. İlkeler'in sigorta hukuku uygulaması ve öğretisi açısından önem taşımasının öncelikli nedeni, bu yönde bir kurallar bütünü mevcut olmayan, genellikle farklı uluslardan şirketlerin taraf olduğu, alana ilişkin örf ve âdet uygulamasında bölgesel/ülkesel farklılıklara dayalı belirsizliklerin meydana gelebileceği reasürans sözleşmeleri açısından, kendisine başvurulması ihtimalidir. İlkeler'in tüm başlıklarının tamamlanması ve kendisine dayalı olarak çözülen uyuşmazlık örnekleriyle karşılaştırılmasının, buna dayanan sözleşmelerin sayısının artmasına ve hatta,

³³ WITTHOFF, Eberhard, "Principles of Reinsurance Contract Law: The Reinsurer's Perspective", **Uniform Law Review**, Yıl: 2020, Cilt: 25, s. 65.

³⁴ MONIN, Lawrence/ BRADY, Micheal, "Updating Reinsurance Law Developments: The Gloves are Beginning to Come Off", **Defense Counsel Journal**, Yıl: 1996, Cilt: 63, Sayı: 2, s. 219.

³⁵ STEMPEL / SWISHER/KNUTSEN, **2011**, s. 1181-1182.

³⁶ HEISS, **2020**, s. 12-13.

³⁷ Tahkim ve reasürans anlaşması ilişkisi hakkında bkz. MCDONALD, John, "Reinsurance Arbitration 2001: Will the New Ways Cripple Arbitration Clause", **Defense Counsel Journal**, Yıl: 2001, Cilt: 68, s. 330-332.

uzun vadede uygulamacılar arasında İlkeler'in alana yönelik temel bir düzenleme olarak kabulüne imkân tanıyacağı öngörülebilir.

III. “REASÜRANS SÖZLEŞMELERİNE İLİŞKİN İLKELER” AÇISINDAN SİGORTA ŞİRKETİNİN SÖZLEŞME ÖNCESİ BEYAN YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜN KAPSAM VE SINIRLARI

A. Sözleşme Öncesi Beyan Yükümlülüğüne Dair Kurallar

Reasürans Sözleşmelerine İlişkin İlkeler'de, sözleşme öncesi beyan yükümlülüğüne, reasürans ve sigorta şirketlerinin yükümlülüklerinin düzenlendiği ikinci başlık altında yer verilmiştir. Burada yalnızca yükümlülükler açıklanmış, bunların ihlaline bağlanan yaptırımlara ise üçüncü başlıkta yer verilmiştir. Yükümlülükler açısından belirtilen esaslar, sözleşmelerinde İlkeler'e yollamada bulunan taraflar açısından varsayılan olarak uygulanacak olup; tarafların karşılıklı ve ortak iradesi ile bunları değiştirmeleri veya yerine tamamen başka bir hükmü kabul etmeleri de mümkündür³⁸. Bununla birlikte, bu değişikliğin tarafların serbest iradesine dayanması, yanılma veya zorlama gibi sebeplerden kaynaklanmaması gerekmektedir³⁹. Değişiklik veya ekleme yapan tarafların, önceden hazırlanmış kurallar bütününe dışına çıkmaları nedeniyle, yer verdikleri metnin hukuki açıdan boşluk veya belirsizlik içermemesine dikkat etmeleri gerektiği açıktır. Metnin geneli ile örtüşmeyen kavram kullanımları ve yükümlülüklerin ihlaline bağlanan açıklık taşımayan yaptırımlar, kaçınılması gereken ihtimaller arasındadır.

Sigorta şirketi açısından getirilen anılan yükümlülük, İlkeler'de şu şekilde düzenlenmiştir: “*Reasürans çerçevesinde ödeme yapılmasını talep eden sigorta şirketi, sahip olduğu veya sahip olması kendisinden makul bir şekilde beklenebilecek ve reasürans şirketi tarafından üstlenilen risklerle ilgili olan bütün bilgileri reasürans şirketine sunacaktır. Makul ve tedbirli bir reasürans şirketinin riski üstlenme kararını,*

³⁸ PRICL, m. 2.2.1, par. 1.

³⁹ PRICL, m. 2.2.1, par. 1.

buna ilişkin hüküm ve koşullar ile prim miktarını etkileyebilecek bilgilerin, riskle ilgili olduğu kabul edilir”, (m. 2.2.1).

Bu yükümlülük, geçmiş tazmin taleplerine ilişkin kayıtların, reasürans şirketi tarafından, riskin ana hatlarının anlaşılmasına imkan tanıyacak ölçüde açıklanmasını, maruz kalınan belirgin risklerin belirtilmesini, reasürans şirketinin sorularına dürüstçe cevap verilmesini, reasürans şirketi tarafından sorulmasa dahi, ilgili hususlarda bilgi sunulmasını, bu riskleri kapsayan başka bir reasürans sözleşmesi yapılmışsa açıklanmasını, sunulmuş olan bilgilerde görüşme süreci içinde meydana gelen değişikliklerin beyan edilmesini kapsar⁴⁰. İlkeler’de yer verilen açıklamalar doğrultusunda, sigorta şirketinin ihmale dayalı sorumluluğu ortadan kaldırılmamakta ve beyan yükümlülüğü, sözleşmenin yenilenmesi veya sözleşmenin farklı koşullarla değiştirilmesi için yapılan görüşmeler açısından da devam ettirilmektedir.

B. Beyan Yükümlülüğü Çerçevesinde “Üstlenilen Risklere İlişkin Bilgi” ve “Bilgi Sahibi Olma” Kavramlarının Kapsamı⁴¹

Reasürans şirketi tarafından üstlenilen risklere ilişkin ve reasürans şirketinin sözleşmeye dair kararlarını etkileme ihtimali bulunan bilgilerin, sözleşme öncesi beyan yükümlülüğü çerçevesinde açıklanması gerekmektedir. Bu hususta sınır, kişinin bildiği ve bilmesinin kendisinden beklenebileceği bilgilerdir. İhmal, sigorta ettirenin beyan yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacaktır. Anılan yükümlülük, sözleşmenin yenilenmesi veya tadili için yapılan görüşmeler açısından da devam etmektedir.

Reasürans şirketi açısından, bilginin ilgili olma vasfının değerlendirilmesinde objektif standart uygulanmakta; tedbirli ve makul bir reasürans şirketi esas alınmaktadır. Nadir karşılaşılan ya da yeni ortaya çıkan riskleri kapsayan sigorta sözleşmelerinin reasürans işlemine tabi tutulması halinde, reasürans şirketi açısından ilgili olma vasfının tespiti güçleşebilecek olup; bunlar açısından, reasürans şirketinin sözleşme öncesi süreçteki açıklamalarının da irdelenmesi önem taşımaktadır. Örneğin, farklı ülkelerden

⁴⁰ PRICL, s. 37-38.

⁴¹ Bu başlık altındaki cümlelerin tamamı, *Reasürans Sözleşmelerine İlişkin İlkeler*’in kamuya ilan edilen metninde, sözleşme öncesi beyan yükümlülüğüne ilişkin yer verilen bilgi, örnek ve açıklamaların aktarılmasından ibarettir. Bu bilgi, örnek ve açıklamalar için bkz. PRICL, s. 37-46.

şirketlerin taraf olduğu sözleşmeler açısından, birden fazla anlama gelen yabancı kelimelerin, sözleşme açısından tam karşılıklarının bildirilmemesi, aykırılık olarak kabul edilmektedir. Sözleşmenin geneli açısından, tazmin ihtimali veya ödenecek tazminat miktarı üzerinde ihmal edilebilir düzeyde az etki meydana getirebilecek değişkenlerin beyan edilmemesi ise, aykırılık oluşturmamaktadır.

Bildiği ya da kendisinden bilmesi beklenebilecek hususlar hakkında, sigorta şirketi bir bütün olarak değerlendirilir. İlgili çalışan veya temsilcilerin sahip olduğu bilgiler, şirketin de bilgi sahibi olması sonucunu doğurur. Bilgisayar sistemlerinde veya belgelerde kaydedilmiş olan bilgilerin de, şirket tarafından bilinmekte olduğu kabul edilir. Reasürans şirketinin zaten bilmekte olduğu veya taraflar arasındaki görüşme sürecinde araştırması kendisinden beklenebilecek hususların, sigorta şirketi tarafından açıklanması, anılan yükümlülük kapsamında yer almamaktadır. Reasürans şirketi, sigorta şirketi tarafından sunulan genel/yetersiz bilgilere rağmen, bunları aydınlatmaya yönelik araştırma yapmadan ve başkaca soru sormadan reasürans sözleşmesine taraf olmuşsa, artık beyan yükümlülüğünün ihlaline dayanılamayacaktır.

Reasürans şirketi tarafından yöneltilen soruların ilgili olduğu, aksi ispat edilebilir bir karine olarak kabul edilmektedir. Bu karinenin uygulanması için, sorulan sorunun makul/ilgili nitelikte olması aranır. “*Bunun dışında bilmemiz gereken başka bir husus var mıdır?*” sorusu, yalnızca genel bir hatırlatma niteliği taşıması ve belirli olmaması nedeniyle, ilgili olma vasfı taşımamaktadır. Yöneltilen sorulara dürüst ve tam şekilde cevap verilmesi gerekmektedir. Teknik olarak doğru, ancak muhatapta meydana getirdiği anlam itibarıyla yanıltıcı nitelikteki açıklamalar, yükümlülüğün karşılanması için yeterli değildir. Bu hususta yapılacak değerlendirme açısından, yöneltilen sorunun ölçücülük niteliği de önemlidir. Örneğin, hırsızlık rizikosuna karşılık sigortalanan bir işletmenin güvenlik önlemlerinin iyi olup olmadığı sorusu, buna yönelik genel bir değerlendirme ile cevaplanabilir. Ancak, bu güvenlik sisteminin gece de etkin bir şekilde çalışmasını sağlayacak niteliklere sahip olup olmadığı sorusu, daha açık ve detaylı bir cevabı gerekli kılmaktadır.

C. Düzenlemenin Türk Hukuku ile Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi

Türk Ticaret Kanunu'nda sözleşme öncesi beyan yükümlülüğü 1435 ilâ 1442 maddeleri arasında düzenlenmiştir. İlkeler ve Türk Ticaret Kanunu'nda konuya ilişkin kullanılan ifadeler farklı olmakla birlikte, düzenlemenin ana esasları hususunda genel bir örtüşme bulunmaktadır. Reasürans sözleşmesine İlkeler'in uygulanmasını kabul eden Türkiye'de yerleşik bir sigorta şirketi açısından, asıl önem taşıyan husus Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre mevcut bulunan farklılıklardır.

İlkeler'in doğrudan belirli bir hukuk sistemine dayanmadığı, farklı hukuk sistemlerinden tarafların uyuşmazlık süreçleri açısından kesinlik ve öngörülebilirlik taşıyan bir kurallar bütünü sunma amacı taşıdığı vurgulanmalıdır. Ancak, olası bir uyuşmazlıkta İlkeler'in ne şekilde yorumlanacağı konusunda, yargının⁴² ya da tahkim heyetinin konuya ilişkin değerlendirmelerinin önemini koruduğu açıktır. Somut uyuşmazlık açısından, üstlenilen risklere ilişkin bilgi kavramının hangi sınırlar içinde uygulanması gerektiği veya kimlerin şirket çalışanı olarak kabul edilebileceği, buna örnek olarak verilebilir. Ayrıca, sigorta ve reasürans sözleşmelerine uygulanacak hukukun farklılık taşıması da, sürecin belirsizlikle sonuçlanma olasılığını arttırmaktadır⁴³.

Türk Ticaret Kanunu'nda bilginin “önemli olmasına”⁴⁴, İlkeler'de ise “üstlenilecek riske ilişkin olmasına” sonuç bağlanmaktadır. Her iki kavramın genel bir örtüşme gösterdiği tespit edilebilmektedir. Bu kavramla ilgili olarak değerlendirilebilecek, sigorta şirketinin bilgi sahibi olmasına (TTK m. 1438/1) ve yazılı sorusuna bağlanan sonuçlar da (TTK m. 1436/1) İlkeler'de benzeri şekilde düzenlenmiştir. Düzenlemeler arasındaki öne çıkan fark, İlkeler'in olası uygulama belirsizliklerini ortadan kaldırma gayesi ile de bağlantılı olarak, anılan konulardaki tatbika ilişkin yer verdiği detaylarda ve bunları açıklamak için sunduğu örnek olaylarda gözlemlenebilmektedir.

⁴² Yabancı unsurlu sigorta sözleşmelerinde, hukuk seçimi hakkında bkz. KAYA, Selehattin, **Yabancı Unsurlu Sigorta Sözleşmelerine Uygulanacak Hukuk**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016, s. 95-101.

⁴³ NOUSSIA, **2013**, s. 55.

⁴⁴ “Sigorta ettiren sözleşmenin yapılması sırasında bildiği veya bilmesi gereken tüm önemli hususları sigortacıya bildirmekle yükümlüdür.”, (TTK m. 1435/1).

Belirtilen durum, çalışmanın konusu açısından iki ayrı açıdan değerlendirilebilir. İlk olarak İlkeler’de, hükümlerin ne şekilde yorumlanması gerektiğine dair daha detaylı açıklamalara yer verilmiş olması, uygulamada bu başlıklara ilişkin belirsizliklerle karşılaşılması ihtimalini azaltmaktadır. İkinci olarak, günümüz itibariyle tüm bölümlerinin tamamlanmamış olması ve uygulamada sıklıkla yollamada bulunulduğunun henüz tespit edilememesi ile de bağlantılı olarak, İlkeler’in tatbikine dair yeterli içtihat birikiminin mevcut olmadığı görülmektedir. Bu durum, her ne kadar hükümlerin nasıl yorumlanacağına dair açıklamalara yer verse de, İlkeler’in metninde öngörülme ihtimallerle karşılaşılması durumunda, dayanılabilecek içtihat kaynağından önemli düzeyde yoksun olunacağı sonucuna ulaştırmaktadır. Bugünün koşulları altında, farklı bir ülkeden reasürans şirketi ile sözleşmeye taraf olacak bir sigorta şirketinin, sözleşmede anılan İlkeler’e yollamada bulunma kararı almadan önce belirtilen olasılıkları somut olay açısından irdelemesi yerinde olacaktır. Sonuç olarak, İlkeler detaylı açıklamaya yer verdiği başlıklarda önemli düzeyde bir belirlilik sunmakta; bunların dışında uygulamada karşılaşılabilecek ihtimaller açısından ise, içtihat eksikliği kaynaklı bir belirsizlik olasılığı barındırmaktadır.

Çalışma konusu özelinde, Türk Ticaret Kanunu ve İlkeler maddeler ekseninde karşılaştırıldığında öne çıkan beş fark tespit edilebilmektedir. İlki, bilginin reasürans şirketinin kararlarını etkilemesi açısından hangi standardın uygulanacağına ilişkindir. Türk öğretisinde konuya ilişkin görüş birliği bulunmamakta⁴⁵; İlkeler’de ise açıkça objektif standardın uygulanacağı belirtilmektedir⁴⁶. İkinci olarak, İlkeler Türk Ticaret Kanunu m. 1438’de sigortacının bilgi sahibi olmasına bağlanan sonuçlardan, sigorta şirketi çalışanlarının ya da temsilcilerinin sahip olduğu bilgilerin de şirketin bilgisi kapsamında olduğunu açıkça belirterek ayrılmaktadır⁴⁷. Üçüncü olarak, şirket bilgi sisteminde veya kayıtlarında bulunan bir veri ilgili bilgiye erişilmesini sağlıyorsa ve şirket çalışanlarından da bu bilgiye erişmeleri beklenebiliyorsa, şirket çalışanları bunlara

⁴⁵ Bu konuda öğretideki farklı görüşler hakkında bkz. DOĞAN, Burak, **İngiliz ve Türk Hukukunda Deniz Sigortalarında Sözleşme Öncesi Beyan Yükümlülüğü**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019, s. 77-81.

⁴⁶ PRICL, s. 39.

⁴⁷ PRICL, s. 44.

vakıf olmasa dahi, şirketin bu bilgiye erişmiş olduğu kabul edilmektedir⁴⁸. Dördüncü olarak, sigortacı tarafından yöneltilen sorulara verilen yanıtın ne ölçüde detaylı olması gerektiğinin ve teknik açıdan doğru olmakla birlikte, içerik olarak yanıltıcı olan yanıtlara bağlanan hukuki sonuçların ayrıca düzenlenmiş olması da⁴⁹, İlkeler'in Türk hukukuna göre farklılık taşıdığı hususlar arasındadır. Beşinci olarak, sigortacının bilgi edinmek için sorduğu sorulara verilmesi beklenen cevaplar yönünden, İlkeler'de yöneltilen sorunun gerektirdiği açıklayıcılık kıstası üzerinden ayrıma gidilmiş ve genel ya da belirsiz soruların cevapsız kalmasının birçok ihtimalde ihlale sebebiyet vermeyeceğine işaret edilmiştir. Bu karşılaştırma açısından ulaşılan sonucun, yalnızca maddeler arasındaki incelemeye dayandığı; ülkemizdeki yargı kararlarında, benzeri doğrultudaki yorumlarla karşılaştırılmasının mümkün olduğu özellikle vurgulanmalıdır⁵⁰.

İlkeler'in anılan başlıklar açısından, Türk Ticaret Kanunu'nun ana çerçevesi ile genel bir örtüşme gösterdiği; hükümlerin tatbikine ilişkin belirsizlikleri ortadan kaldıracak detaylara yer verilmesi yönünden ise farklılaştığı tespit edilmektedir. Anılan farkın temel nedeni, İlkeler'in bir kanun niteliği taşıması ve kurallarla birlikte, bu kuralların uygulanmasına dair örnekleri de içeren bir rehber vasfında olmasıdır. İlkeler'deki hükümler, sigorta ettirenin sözleşme öncesi beyan yükümlülüğünün sınırlarının tespit edilmesi ve sigorta şirketinin bu aşamada sorduğu sorulara ve bilgisine bağlanacak sonuçların belirlenmesini sağlarken; bir yandan da, reasürans şirketinin bu yöndeki ihlal iddialarını sınırlayabilecek esaslara yer vermektedir. Belirtilen eğilimin reasürans sözleşmeleri açısından, sözleşme öncesi beyan yükümlülüğünün ihlali iddiasına dayalı uyuşmazlıkların en aza indirilmesine katkı sağlayacağı savunulabilir.

SONUÇ

Reasürans uygulamasında, taşıdıkları riskleri paylaşmak ve uygun prim/risk dengesini sağlamak gibi amaçlarla, sigorta şirketlerinin farklı ülkelerde yerleşik birden

⁴⁸ PRICL, s. 44.

⁴⁹ PRICL, s. 43-46.

⁵⁰ Örneğin, sigortalının fiziki durumuna dair sigorta şirketi çalışanlarının bilgisine de sonuç bağlanacağı yönünde bkz. Yargıtay 17. HD, E. 2016/19983, K. 2019/7782, 19.06.2019 (Lexpera).

çok reasürans şirketi ile sözleşmelere taraf olması sık karşılaşılan bir durumdur. Temel sigorta ilişkisinin tabi olduğu hukuk sisteminden, genellikle farklı bir ülke hukukunu esas alan bu sözleşmeler; sözleşme hükümlerinin uygulanacak hukuk çerçevesinde yorumlanması ile teknik terimlere ve klozlara yüklenen anlamlar gibi konularda belirsizliklere neden olabilmektedir.

Reasürans Sözleşmelerine İlişkin İlkeler, anılan belirsizliğin önüne geçilebilmesi amacını taşıyan bir kurallar bütünüdür. İlkeler, mümkün olduğu ölçüde belirli bir ülke hukukuna öncelik vermemeyi ve sözleşme taraflarına öngörülebilirlik sağlamayı hedeflemektedir. Uluslararası bir anlaşma niteliği taşımayan İlkeler, ancak bunu ortak iradeleriyle kabul eden sözleşme taraflarına uygulanabilecektir. İlkeler'in tüm başlıklarının henüz tamamlanmamış olması, tamamlanmış ve ilan edilen başlıklarına yollamada bulunulmasına engel teşkil etmemektedir.

Reasürans sözleşmeleri, sözleşmede bunun aksine bir hüküm bulunmadıkça, sigorta sözleşmelerinden bağımsızdır. Bu durum, sözleşme öncesi beyan yükümlülüğünün, konu açısından iki boyutlu bir yapı taşımasına sebep olmaktadır. Sigorta sözleşmesinde, sigorta ettiren; reasürans sözleşmesinde ise, sigorta şirketi anılan beyan yükümlülüğüne tabidir. Bununla birlikte genel olarak, sigorta şirketinin reasürans şirketine sunabileceği bilgiler, sigorta ettirenin beyanlarına dayanmaktadır. Anılan durum özellikle, sigorta sözleşmesine uygulanan hukukun sigorta ettirenin beyanını somut olay açısından yeterli görmesi ve tazminatın ödenmesi gerekliliğini doğurması; reasürans sözleşmesine uygulanan hukukun ise, bunu yeterli görmemesi ve tazminatın ödenmesinin önüne geçmesi ihtimali açısından önemlidir. Belirtilen olasılığın önüne geçilebilmesi için uygulamada sıklıkla *follow the fortunes* gibi klozlardan yararlanılmakta; ancak bu durum dahi, anılan klozların yorumunda, uygulanacak hukukun ve bunu uygulayacak yargı makamının veya tahkim heyetinin sebebiyet verebileceği belirsizliğin önüne geçmemektedir.

İlkeler'in yer verdiği hükümlerle, reasürans sözleşmesine taraf olacak sigorta şirketlerine belirli bir öngörülebilirlik sağlayacağı ileri sürülebilir. İlkeler'de sözleşme öncesi beyan yükümlülüğüne ilişkin olarak yer verilen hükümlerin, Türk Ticaret Kanunu'nun ilgili düzenlemeleri ile genel bir örtüşme gösterdiği tespit edilmektedir. İlkeler'in öne çıkan farkı, şirket çalışan ve temsilcilerinin sahip olduğu bilgilerin, şirketin

sahip olduğu bilgiler arasında kabul edilip edilemeyeceği; teknik olarak doğru olmakla birlikte, içerik olarak yanıltıcı yanıtların hukuki sonuçlarının ne olacağı; yanıtın ne ölçüde detaylı olması gerektiği; önemli olma vasfının tespitinde, reasürans şirketi açısından hangi standardın (objektif/sübjektif) uygulanacağı hususlarında, kesin ve önceden belirlenmiş bir çözüm sağlamasıdır. Sağlayabileceği katkılar nedeniyle İlkeler'in, Türkiye'de yerleşik sigorta ve reasürans şirketlerince ilgiyle karşılanacağı ve müstakbel uyuşmazlıklar çerçevesinde konunun, Türk hukuku açısından önem taşımaya devam edeceği öngörülebilir.

KAYNAKÇA

- ABRAHAM, Kenneth / SCHWARCZ, Daniel, **Insurance Law and Regulation**, Foundation Press, St. Paul, 2015.
- ABROMOVSKY, Aviva, "Reinsurance: The Silent Regulator", **Connecticut Insurance Law Journal**, Yıl: 2008-2009, Cilt: 15, Sayı: 2.
- AYAN, Ebubekir, "Türkiye Sigortacılık Tarihinde Kamusal Bir Pranga: Reasürans Tekelini Eleştirel Analizi", **Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Yıl: 2020, Cilt: 23, Sayı: 44.
- BOLAND, Carol, **Reinsurance: London Market Practice**, Taylor & Francis, Milton, 1996.
- BORK, Kevin / WANDT, Manfred: "Der moderne Guidon de la Mer: die Principles of Reinsurance Contract Law (PRICL)", **VersR**, Yıl: 2019, Sayı 26.
- CARTER, Robert, **Reinsurance**, Springer, Birleşik Krallık, 1983.
- CORCORAN, Charles, "Reinsurance Litigation: A Primer", **Western New England Law Review**, Yıl: 1994, Cilt: 16, Sayı: 1.
- ÇALIŞKAN, Yusuf, "UNIDROIT'nin Özel Hukuka İlişkin Çalışmalarına Genel Bir Bakış", **Public and Private Law Bulletin**, Yıl: 2021, Cilt: 41, Sayı: 2.

- DOĞAN, Burak, **İngiliz ve Türk Hukukunda Deniz Sigortalarında Sözleşme Öncesi Beyan Yükümlülüğü**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.
- FEARNHEADF, Ralph, “Follow the Fortunes Clauses in Reinsurance Law – Practical Problems in Ensuring their Effectiveness”, **Insurance Law Review**, Yıl: 2012, Cilt: 71.
- HEISS, Helmut, “The Principles of Reinsurance Contract Law: An Optional Instrument of Transnational Reinsurance Law”, **Uniform Law Review**, Yıl: 2020, Cilt: 25.
- HOFFMAN, William, “Facultative Reinsurance Contract Formation, Documentation and Integration”, **Tort Trial & Insurance Practice Law Journal**, Yıl: 2003, Cilt: 38, Sayı: 3.
- JERICO, Eugene, “Insurance and Reinsurance Disputes”, **Defense Counsel Journal**, Yıl: 1988, Cilt: 55, Sayı: 3.
- KAYA, Selhattin, **Yabancı Unsurlu Sigorta Sözleşmelerine Uygulanacak Hukuk**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016.
- LANGHEID, Theo / WANDT, Manfred, **Münchener Kommentar zum Versicherungsvertragsgesetz**, C.H.Beck, Münih, 2017.
- MCDONALD, John, “Reinsurance Arbitration 2001: Will the New Ways Cripple Arbitration Clause”, **Defense Counsel Journal**, Yıl: 2001, Cilt: 68.
- MASON, Richard / PFEIFER, James, “A Closer Look at Facultative Insurance”, **Tort & Insurance Law Journal**, Yıl: 1996, Cilt: 31, Sayı: 3.
- MONIN, Lawrence / BRADY, Micheal, “Updating Reinsurance Law Developments: The Gloves are Beginning to Come Off”, **Defense Counsel Journal**, Yıl: 1996, Cilt: 63, Sayı: 2.
- NOUSSIA, Kyriaki, **Reinsurance Arbitrations**, Springer, Heidelberg, 2013.
- SCHEVCHENKO, Lyubov / IVANOVA, Svetlana / GRUDTSINA, Ludmila, “The Legal Nature of the Reinsurance Contract”, **International Journal of Civil Engineering and Technology**, Yıl: 2019, Cilt: 10, Sayı: 2.

STEMPEL, Jeffrey / KNUTSEN, Swisher / PETER, Erik, **Principles of Insurance Law**, Carolina Academic Press, San Francisco, 2011.

THOMAS, Steven, “Utmost Good Faith in Reinsurance: A Tradition in Need of Adjustment”, **Duke Law Journal**, Yıl: 1992, Cilt: 41, Sayı: 6.

ÜNAN, Samim, “Reasürans Sözleşmesi Hukuku İlkeleri”, **Reasürör**, Temmuz, 2020.

ÜNAN, Samim, **Türk Ticaret Kanunu Şerhi – Altıncı Kitap – Sigorta Hukuku**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016.

WANG, Wallace, **Reinsurance Regulation: A Contemporary and Comparative Study**, Kluwer Law International, Birleşik Krallık, 2003.

WILLIAM, Oliver, “Schadensaggregation in der Rückversicherung – die Principles of Reinsurance Contract Law (PRICL) als Mittel zur Schaffung höherer Rechtssicherheit?”, **Zeitschrift für die gesamte Versicherungswissenschaft**, Yıl: 2020, Cilt: 109.

WITTHOFF, Eberhard, “Principles of Reinsurance Contract Law: The Reinsurer’s Perspective”, **Uniform Law Review**, Yıl: 2020, Cilt: 25.